

Meslek Lisesi Öğrencilerinin İşletmelerde Beceri Eğitimi Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Vocational High School Students' Opinions on the Practice of Skill Training in Enterprises

Hayrettin ÖZTÜRK¹ Behiye ÖREN², Ziya RENÇBER³ Asım BAYDAR⁴

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 05.02.2024

Yayın Tarihi: 08.03.2024

Atf: Öztürk, H., Ören, B., Rençber, Z., Baydar, A. (2024). Meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi uygulamasına ilişkin görüşleri. *International Journal of New Trends in Education and Social Sciences*, 1(1), 15-27.

Özet: Staj, öğrencilere teorik bilgilerin yanı sıra pratik beceri ve deneyim kazandırmak suretiyle bireyleri iş hayatına hazırlayan bir alandır. Bu, öğrencilere gerçek dünya deneyimi sunarak mesleklerine daha bilinçli ve hazır bir şekilde adım atmalarını sağlar. Staj, öğrencilere teorik öğrenimlerini gerçek iş hayatıyla birleştirme fırsatı tanır. Bu sınıf içinde öğrendikleri bilgilerin pratik uygulamalara dönüştürülmesini sağlar ve öğrencilere mesleklerini daha derinlemesine anlama şansı verir. Stajın bu avantajları, öğrencilere sadece teorik bilgilerle değil, aynı zamanda gerçek iş ortamlarıyla etkileşime geçerek meslek hayatlarına hazırlanma fırsatı verir. Bu sayede öğrenciler, mezuniyet sonrasında iş dünyasına daha donanımlı ve bilgili bir şekilde adım atabilirler. Bu çalışmada meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın evrenini 2023-2024 yılı güz yarıyılında Ankara’da faaliyet gösteren meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 260 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada 5’li likert türünde hazırlanan ve 26 maddeden oluşan anket kullanılmıştır. Ankette, öğrencilerin staj uygulamaları, uygulamada karşılaştıkları sorunlar, öğretmenlerin rehberliği, işletmelerin yaklaşımları, staj hazırlığı ve sürecinde yaşananlara ilişkin deneyimleri ifade eden maddeler bulunmaktadır. Anketin güvenilirliği araştırmacı tarafından yapılmış ve Cronbach’ alpha değeri ,94 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerinin staj yaptığı işletmeye gelince öğrencilerle görüştüğü, beceri eğitimi esnasında devamsızlık takibim işletme tarafından yapıldığı, işletmelerde beceri eğitiminden alınan puanların başarıyı tam olarak yansıttığı, hazırlanan iş dosyasının dönem başında öğrenciye okul dairesi taafından verildiği, işletme ile ilgili uyulması gereken kuralların, staja başlarken ilgililer tarafından kendilerine anlatıldığı., maaş olarak asgari

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, uzunkuyu_okulu@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9113-4711>

² Milli Eğitim Bakanlığı, b.oren@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-9352-2520>

³ Milli Eğitim Bakanlığı, ziyarencber00@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-9513-5483>

⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, asim2344@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0003-7939-5307>

ücretin en az 1/3'ü kadar cret aldıkları belirlenmiştir. Buna karşılık öğrencilerin daha az katılım gösterdikleri ifadelerin staj eğitimine gerek duyulmaması, stajda eğitim dışı işlerle uğraştırıldıkları, staj uygulmasının derslerden soğumaya neden olduğu, stajyer öğrencilerin eğitimi için staj yerinde bir birimin oluşturulduğu şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: *Ortaöğretim, Mesleki Eğitim, Meslek Liseleri, Staj, Beceri Eğitimi*

Abstract: Internship is an area that prepares individuals for business life by providing students with practical skills and experience as well as theoretical knowledge. This provides students with real-world experience, enabling them to step into their professions in a more informed and prepared manner. Internships give students the opportunity to combine their theoretical learning with real business life. This ensures that the knowledge they learn in the classroom is translated into practical applications and gives students the chance to gain a deeper understanding of their profession. These advantages of an internship give students the opportunity to prepare for their professional life by interacting not only with theoretical knowledge but also with real business environments. In this way, students can step into the business world after graduation in a more equipped and knowledgeable way. In this study, the opinions of vocational high school students on skills training in enterprises were examined. The population of the research consists of students studying in vocational high schools operating in Ankara in the fall semester of 2023-2024. The sample of the research consists of 260 students who voluntarily participated in the research. A 5-point Likert-type questionnaire consisting of 26 items was used in the study. In the questionnaire, there are items expressing the experiences of the students regarding the internship practices, the problems encountered in the practice, the guidance of the teachers, the approaches of the enterprises, the internship preparation and the experiences during the process. The reliability of the questionnaire was conducted by the researcher and Cronbach's alpha value was found to be .94. As a result of the research, it was determined that the teachers met with the students when they came to the enterprise where the internship was carried out, absenteeism during the skills training was followed up by the enterprise, the scores obtained from the skills training in the enterprises fully reflected the success, the prepared work file was given to the student at the beginning of the semester by the school administration, the rules to be followed about the enterprise were explained to them by the relevant people at the beginning of the internship, and they received a salary of at least 1/3 of the minimum wage. On the other hand, the statements in which the students showed less participation were that there was no need for internship training, that they were made to deal with non-educational work during internship, that internship practice caused them to lose interest in the lessons, and that a unit was established at the internship site for the training of intern students.

Keywords: *Secondary Education, Vocational Education, Vocational High Schools, Internship, Skill Training*

Giriş

Mesleki ve teknik eğitim, öğrencilere belirli bir meslek alanında uzmanlaşma fırsatı sunan bir eğitim türüdür. Bu tür eğitim, öğrencilerin ilgi, yetenek ve kariyer hedeflerine odaklanarak onları belirli mesleklerde başarılı olmaya hazırlar. Meslek liseleri, teknik liseler, endüstri meslek liseleri gibi çeşitli adlarla anılan bu okullar, genellikle endüstriyel, teknik veya ticari becerilere odaklanır ve öğrencilere hem teorik bilgi hem de pratik uygulama imkanı sunar. Bu tür eğitim programları, öğrencilere mesleki beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda iş dünyasında ihtiyaç duyulan bilgi ve deneyime sahip bireylerin yetişmesine katkıda bulunur (Açıkgöz, 2012). Mesleki ve teknik eğitim,

gençlerin işgücü piyasasına daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olurken, aynı zamanda onların kendi yeteneklerini keşfetmelerine ve kariyer hedeflerini belirlemelerine olanak tanır (MEB, 2016). Öğrencilere hem genel eğitim hem de mesleki beceriler kazandıran bu tür eğitim, iş dünyasındaki değişen ihtiyaçlara uyum sağlayabilen, çok yönlü ve yetenekli bireylerin yetişmesine olanak tanır. Bu sayede, mezunlar, iş dünyasında rekabet avantajı elde edebilirler. Mesleki ve teknik eğitim, toplumlar için ekonomik kalkınmaya da katkıda bulunarak iş gücünün kalitesini artırabilir (Aydoğan, 2018).

Mesleki eğitim iş piyasalarının beklentileri doğrultusunda şekillenen, ulusal ekonomiye katkı sağlayan, nitelikli işgücünün yetiştirilmesini sağlayan ve paydaş çokluğuyla diğer eğitim türlerinden ayrılan bir eğitim türüdür. Son yıllarda ülkeler açısından mesleki eğitime oldukça önem verilmekte ve geliştirilmesi adına birçok çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizde de 2018 yılında yayınlanan 2023 eğitim vizyonunda yer alan mesleki eğitim hedeflerine paralel olarak birtakım çalışmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir (Ulutan, 2019).

Türkiye'de mesleki eğitim, genellikle ortaöğretim düzeyinde meslek liseleri aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu meslek liseleri, öğrencilere belirli meslek dallarında teorik bilgiyi ve pratik becerileri kazandırmayı hedefler. Bu okullar genellikle endüstriyel, teknik, ticari veya hizmet sektörlerinde çalışmak için gerekli olan becerilere odaklanmaktadır. Son yıllarda Türkiye, mesleki eğitimi geliştirmek ve öğrencilerin istihdam edilebilirliklerini artırmak amacıyla çeşitli adımlar atmıştır. Bu reformlar, mesleki eğitimin içeriğinin güncellenmesini, işletmelerle işbirliği içinde eğitim programlarının oluşturulmasını, öğrencilere staj ve uygulamalı eğitim imkanları sunulmasını içermektedir. Bu adımlar, öğrencilerin gerçek iş hayatındaki beklentilere daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, mesleki eğitimde öğretmenlerin niteliğini artırmaya yönelik çalışmalar da yapılmaktadır. Nitelikli öğretmenler, öğrencilere daha etkili bir şekilde mesleki bilgi ve becerileri aktarabilirler. Bu da öğrencilerin daha donanımlı ve rekabetçi bir şekilde iş hayatına atılmalarını sağlayabilir. Türkiye'deki mesleki eğitim, gençlerin farklı sektörlerde iş bulma ve kariyer yapma imkanlarını artırmak amacıyla sürekli olarak geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu çabalar, ülkenin ekonomik kalkınmasına da katkıda bulunabilir (Ekşioğlu ve Taşpınar, 2019).

15 Kasım 2022 itibarıyla Türkiye'deki mesleki eğitim merkezlerinde kayıtlı toplam 1 milyon 33 bin öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin %30'u kadınlardan oluşmaktadır. Mesleki eğitim merkezlerinde en çok öğrencisi olan alan, güzellik ve saç bakım hizmetleri olup, bu alanda yaklaşık 130 bin öğrenci kayıtlıdır. Diğer popüler alanlar ise sırasıyla motorlu araçlar teknolojisi, yiyecek ve içecek hizmetleri ve moda tasarım teknolojileridir. Motorlu araçlar teknolojisi alanında 100 binin üzerinde öğrenci bulunurken, yiyecek ve içecek hizmetleri ile moda tasarım teknolojileri alanlarında da benzer şekilde 100 binin üzerinde öğrenci kayıtlıdır. Bu veriler, mesleki eğitimde çeşitli alanlarda talep gören ve öğrenci sayısı açısından yoğun ilgi gören dalları göstermektedir. Güzellik ve saç bakım hizmetleri, motorlu araçlar teknolojisi, yiyecek ve içecek hizmetleri ile moda tasarım teknolojileri gibi alanlar, öğrencilere çeşitli mesleklerde uzmanlaşma fırsatı sunan popüler mesleki eğitim alanları arasındadır (MEB, 2022).

Mesleki eğitimin önemli bir kısmını staj uygulamaları oluşturur. Staj, öğrencilere sadece teorik bilgilerini pekiştirmekle kalmaz, aynı zamanda iş dünyasında ağ kurma imkanı da sunar. İşletmelerde staj yaparak, öğrenciler sektördeki profesyonellerle doğrudan iletişim kurabilir, mentorluk fırsatları yakalayabilir ve potansiyel iş bağlantıları

oluşturabilirler. Bu, öğrencilere mezun olduktan sonra iş arama süreçlerinde ve kariyer gelişimlerinde önemli avantajlar sağlayabilir. Staj, öğrencilere teorik bilgiyi pratik deneyimle birleştirme şansı verir. Gerçek iş ortamında çalışmak, öğrencilere sektördeki güncel uygulamaları anlama ve bu uygulamaları deneyimleme fırsatı tanır. Bu da öğrencilerin mezuniyet sonrası iş dünyasına daha hazır ve donanımlı bir şekilde girmelerini sağlar. Ayrıca, stajyerlik süreci sırasında öğrenciler, iş ortamında kendilerini kanıtlama şansı bulurlar. Bu süreç, öğrencilere hem mesleki becerilerini geliştirme hem de iş hayatında nasıl başarılı olacakları konusunda değerli bir deneyim kazanma fırsatı sunar. Öğrencilerin iş dünyasındaki profesyonellerle etkileşimde bulunmaları, sektörel bilgi ve becerilerini artırmaları açısından önemli bir katkı sağlar. Bu sayede, mezun olduktan sonra öğrenciler, iş dünyasında daha etkili bir şekilde rekabet edebilirler. Bu nedenle, muhasebe eğitiminde staj, öğrencilere kapsamlı bir eğitim sunarak teorik bilgiyi pratik deneyimle birleştirir ve mezun olduktan sonra başarılı bir muhasebe kariyerine yönelik sağlam bir temel oluşturur (Gökğöz, 2007).

Staj uygulamaları genellikle öğrencilerin teorik bilgilerini pratiğe dönüştürmeleri, iş dünyasıyla tanışmaları ve mesleki deneyim kazanmaları için önemli bir fırsat oluşturur. Ancak, staj uygulamalarında çeşitli sorunlar da yaşanabilir. Bazı işletmeler, stajyerlere yeterli görev ve sorumluluk vermezler. Bu durum, öğrencilerin gerçek iş deneyimi kazanmalarını engelleyebilir (Korukluoğlu ve Gürol, 2023). Stajyerlere uygun bir mentor atanmaması veya mentorluk sürecinin yetersiz olması, stajyerlerin etkili bir şekilde rehberlik alamamalarına neden olabilir. İşletme ve stajyer arasındaki iletişim eksikliği, beklentilerin belirsiz olmasına ve stajyerin görevlerini doğru bir şekilde yerine getirememesine yol açabilir. Stajyerlere gerekli eğitim ve oryantasyonun verilmemesi, iş süreçlerini anlamakta ve uyum sağlamakta zorluk yaşamalarına neden olabilir. İşletmelerde stajyerlerin düşük öncelikli olarak değerlendirilmesi veya dışlanması, stajyerlerin iş yerinde etkileşim kurmalarını ve öğrenmelerini engelleyebilir (Karkacıer ve Orakçı, 2021). Stajyerlerin performansının yeterince izlenmemesi ve değerlendirilmemesi, gelişim alanlarını belirlemede zorlanmalarına neden olabilir. Bu sorunlar, işletmelerin staj programlarını gözden geçirmeleri, stajyerlere daha iyi rehberlik etmeleri ve stajyerlerin daha etkili bir şekilde entegre olmalarını sağlamak için çeşitli önlemler alınması ile çözülebilir.

Araştırmada meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Eğitim ile iş dünyası arasındaki güçlü bağ, özellikle mesleki eğitimde kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlantı, öğrencilerin teorik bilgilerini pratik becerilerle birleştirmelerine, gerçek iş deneyimi kazanmalarına ve iş dünyasının taleplerine uygun niteliklere sahip mezunlar yetiştirmeye yönelik bir köprü işlevi görür. Özellikle muhasebe eğitimi gibi alanlarda, ticaret meslek liseleri ve benzeri kurumlar, öğrencilere hem teorik hem de pratik bilgi sağlamak için iş dünyasıyla etkileşim içinde olmalıdır. Bu iş birliği, öğrencilerin mezuniyet sonrasında iş dünyasına daha hazır ve uyumlu bir şekilde girmelerini sağlar. Aynı zamanda, eğitim kurumlarına da programlarını geliştirmek ve

öğrencilere rekabet avantajı kazandırmak için gerçek dünya uygulamalarını entegre etme fırsatı sunar. Bu nedenle, okul-sanayi iş birliği, mesleki eğitimde başarılı ve etkili bir model olabilir (Yücel, 2013). Bu bilgiler doğrultusunda yapılan araştırmada, meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin staj uygulamalarına ilişkin deneyimlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmış olup, araştırmada betimsel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır (Öncü vd., 2010).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 yılı güz yarısında Ankara’da faaliyet gösteren meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evren içerisinde araştırmaya gönüllü olarak dahil edilen 260 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler staj uygulamasına katılan öğrencilerden seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

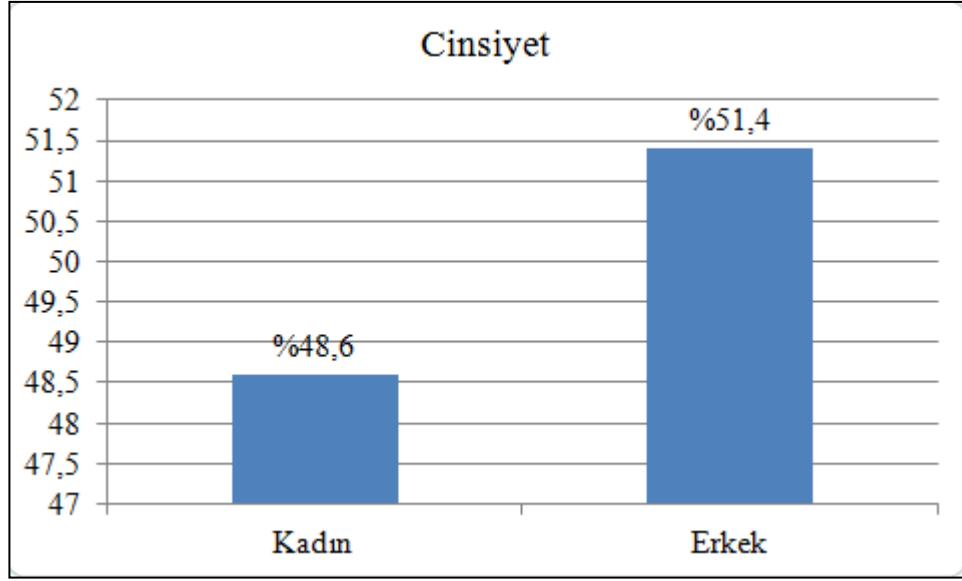
Araştırmada kullanılan anket, Özkan (2013) tarafından geliştirilmiştir. Anket, öğrencilerin staj uygulamaları, uygulamada karşılaştıkları sorunlar, öğretmenlerin rehberliği, işletmelerin yaklaşımları, staj hazırlığı ve sürecinde yaşanan deneyimleri değerlendirmek amacıyla 26 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, öğrencilerin görüşlerini belirlemek ve staj sürecini anlamak için çeşitli alanlara odaklanmaktadır. Ankette kullanılan 5’li Likert ölçeği, öğrencilerin her bir madde için "kesinlikle katılmıyorum (1)" ile "kesinlikle katılıyorum (5)" arasında bir puan vermelerine olanak tanımaktadır. Bu ölçek, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini belirlemek, değerlendirmek ve nicel veri elde etmek için kullanılmaktadır. Anketin güvenilirliği, Cronbach’ alpha değeri ile değerlendirilmiştir. Cronbach’ alpha değerinin 0,91 olması, anketin iç tutarlılık açısından güvenilir olduğunu göstermektedir. Anket, öğrencilerin staj süreciyle ilgili deneyimlerini değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Konular arasında staj uygulamaları, öğrencilerin yaşadığı sorunlar, öğretmen rehberliği, işletmelerin yaklaşımları ve staj hazırlığı gibi başlıklar yer almaktadır. Anket maddeleri, öğrencilerin katılım derecesini belirlemek için belirli bir aralıkta puanlama kullanılmaktadır. Bu veri toplama aracının tasarımı, öğrencilerin staj deneyimleri hakkında kapsamlı ve derinlemesine bilgi toplamayı amaçlamaktadır. Anketteki güvenilirlik analizi, anketin iç tutarlılığının sağlandığını ve kullanılan ölçme aracının güvenilir olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada nivel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Öğrencilerin cinsiyeti, staj yapılan işletmedeki personel sayısı, staj yapılan işletme ile ilgili bilgiler ve anket maddeleri gibi değişkenlerin analizi yapılmıştır. SPSS programı kullanılarak öğrenci görüşleriyle ilgili anket maddelerinin analizi gerçekleştirilmiştir. Analizlerde elde edilen bulgular, öğrencilerin cinsiyeti, staj yapılan işletmedeki personel sayısı ve staj yapılan işletme ile ilgili bilgiler için yüzde ve frekans dağılımları ile sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Şekil 1. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde %48,6'sının kadın, %51,4'ünün ise erkek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Algularına İlişkin Bulgular

Tablo 1. Meslek Lisesi Öğrencilerinin Beceri Eğitimine İlişkin İfadelere Verdikleri Yanıtlar

	N	Aritmetik Standart Ortalama	Sapma
23. Muhasebe bürolarında ve/veya Muhasebe departmanlarımda yapılan iş ve işlemleri zaten okulda da gördüğümüzden staj eğitimine gerek yoktu.	260	2,29	1,195
3. İşletmeler, stajyer öğrencileri eğitmekten çok, eğitim dışı işlerini yaptırmak için kullanıyor.	260	2,73	1,315
12. Okuldan daha fazla işletmede bulunmam, okuldaki derslerden soğumama neden oluyor.	260	2,89	1,478
8. Beceri eğitim yaptığım işletmede stajyer öğrencilerin eğitimi için bir 'eğitim birimi' oluşturuldu.	260	2,92	1,37
4. İşletmede sürekli olarak aynı işleri yapıyor olmak beni beceri eğitiminden soğutuyor.	260	3,03	1,325
24. Staj yaptığım işletmeden mezun olduktan sonra çalışmak üzere iş teklifi aldım.	260	3,07	1,478
14. Okuldaki meslek ders kitaplarımı içeriği, iş hayatındaki uygulamaları yerine getirilebilmesi için yeterlidir.	260	3,29	1,307
5. Gelişim tablosunda (Dönem başında işletmeye verilen, staj sürecinde, öğrencilere öğretilmesi gereken konuların gösterildiği tablo) yer alan konular, işyerindeki usta öğreticim tarafından uygulamalı olarak anlatılıyor.	260	3,48	1,396

10. Okulda aldığım mesleki eğitim, iş yerinde bana verilen görevleri yerine getirmemde yeterli oluyor.	260	3,73	1,359
15. İşletmelerde Beceri Eğitimi planı (İşletme tarafından, staj süresince hangi konuların hangi tarihte anlatacağımı gösteren plan) okul idaresi tarafımdan, staj eğitimime başlarken işletmeye verildi.	260	3,81	1,303
21. İşletmedeki beceri eğitimi beni çalışma hayatıma hazırlamak için yeterlidir.	260	3,87	1,241
22. Staj eğitimi, okulu bitireceğim yıl değil de, okula başladığım yıl verilseydi, kendimi neye göre hazırlayacağımı bileceğimden daha faydalı olurdu.	260	3,89	1,254
2. İşletmede farklı farklı işler yaparak tüm alanlarda bilgi sahibi olabiliyorum.	260	3,91	1,248
18. Koordinatör öğretmenim iş dosyamı usulüne göre doldurup doldurulmadığımı kontrol ediyor.	260	3,95	1,379
26. Ticaret meslek lisesinden mezun olmam iş bulmamda bana fayda sağlar.	260	3,97	1,169
7. İşletmedeki usta öğreticim, programlarda yer alan bilgi ve becerileri aktarmada yeterlidir.	260	3,98	1,216
6. Beceri eğitim esnasında yaptığım uygulamalar, usta öğreticim tarafından tek tek değerlendirilir.	260	4,01	1,267
17. Koordinatör öğretmenim tarafından, iş dosyamı nasıl doldurulacağı hakkında bilgilendirildim.	260	4,13	1,326
13. Muhasebe derslerini veren öğretmenlerim, Muhasebe bürolarında ve/veya Muhasebe departmanlarında yapılan iş ve işlemler konusunda yeterince bilgi sahibidir.	260	4,19	1,185
11. Koordinatör öğretmenim staj yaptığım işyerinde karşılaştığı sorunları çözümünde bana yeteri kadar yardımcı oluyor.	260	4,29	1,216
19. Koordinatör öğretmenim staj yaptığım işletmeye gelince benimle görüşüyor.	260	4,34	1,304
9. Beceri eğitimi esnasında devamsızlık takibim işletme tarafından yapılmaktadır.	260	4,45	1,236
20. İşletmelerde beceri eğitiminden aldığım puanlar başarıyı tam olarak yansıtıyor.	260	4,49	1,17
16. Okul idaresi tarafından hazırlanan iş dosyası (Öğrencinin staj eğitimi süresince yaptığı faaliyetleri özetlediği, doldurduğu evraklardan örneklere yer verdiği dosya) dönem başında tarafıma verildi.	260	4,51	1,134
1. İşletme ile ilgili uymam gereken kurallar, staja başlarken ilgililer tarafından anlatıldı.	260	4,54	1,101
25. İşletme, maaş olarak asgari ücretin en az 1/3 'ünü ödüyor.	260	4,62	1,123

Araştırmaya katılan öğrencilerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar incelenmiş ve yanıtlara ilişkin laşılan bulgular açıklanmıştır. Bu bulgular;

”İşletme ile ilgili uymam gereken kurallar, staja başlarken ilgililer tarafından anlatıldı.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,54 olduğu belirlenmiştir. olduğu belirlenmiştir. Bu ifadeye göre staj yapılan yerde staj süreci ile ilgili önbilgilerin öğrencilere verildiği anlaşılmaktadır.

”İşletmede farklı farklı işler yaparak tüm alanlarda bilgi sahibi olabiliyorum.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,91 olduğu belirlenmiştir.

“İşletmeler, stajyer öğrencileri eğitmekten çok, eğitim dışı işlerini yaptırmak için kullanıyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 2,73 olduğu belirlenmiştir.

“İşletmede sürekli olarak aynı işleri yapıyor olmak beni beceri eğitiminden soğutuyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,03 olduğu belirlenmiştir.

“Gelişim tablosunda (Dönem başında işletmeye verilen, staj sürecinde, öğrencilere öğretilmesi gereken konuların gösterildiği tablo) yer alan konular, işyerindeki usta öğreticim tarafından uygulamalı olarak anlatılıyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,48 olduğu belirlenmiştir.

“Beceri eğitim esnasında yaptığım uygulamalar, usta öğreticim tarafından tek tek değerlendirilir.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,01 olduğu belirlenmiştir.

“İşletmedeki usta öğreticim, programlarda yer alan bilgi ve becerileri aktarmada yeterlidir.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,98 olduğu belirlenmiştir.

“Beceri eğitim yaptığım işletmede stajyer öğrencilerin eğitimi için bir 'eğitim birimi' oluşturuldu.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 2,92 olduğu belirlenmiştir.

“Beceri eğitimi esnasında devamsızlık takibim işletme tarafından yapılmaktadır.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,45 olduğu belirlenmiştir. Bu ifadeye göre staj yapılan yerde staj devamsızlığı ile ilgili takibin yapıldığı anlaşılmaktadır.

“Okulda aldığım mesleki eğitim, iş yerinde bana verilen görevleri yerine getirmemde yeterli oluyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,73 olduğu belirlenmiştir.

“Koordinatör öğretmenim staj yaptığım işyerinde karşılaştığı sorunları çözümünde bana yeteri kadar yardımcı oluyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,29 olduğu belirlenmiştir. Bu ifadeye göre staj yapılan yerde yaşanan sorunların çözümünde, staj yerindeki yetkililerin yardımcı oldukları anlaşılmaktadır.

“Okuldan daha fazla işletmede bulunmam, okuldaki derslerden soğumama neden oluyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 2,89 olduğu belirlenmiştir.

“Muhasebe derslerini veren öğretmenlerim, Muhasebe bürolarında ve/veya Muhasebe departmanlarında yapılan iş ve işlemler konusunda yeterince bilgi sahibidir.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,19 olduğu belirlenmiştir.

“Okuldaki meslek ders kitaplarımı içeriği, iş hayatındaki uygulamaları yerine getirilebilmesi için yeterlidir.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,29 olduğu belirlenmiştir.

“İşletmelerde Beceri Eğitimi planı (İşletme tarafından, staj süresince hangi konuların hangi tarihte anlatacağımı gösteren plan) okul idaresi tarafımdan, staj eğitimime başlarken işletmeye verildi.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,81 olduğu belirlenmiştir.

“Okul idaresi tarafından hazırlanan iş dosyası (Öğrencinin staj eğitimi süresince yaptığı faaliyetleri özetlediği, doldurduğu evraklardan örneklere yer verdiği dosya) dönem başında tarafıma verildi.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,51 olduğu belirlenmiştir.

“Koordinatör öğretmenim tarafından, iş dosyamı nasıl doldurulacağı hakkında bilgilendirildim.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,13 olduğu belirlenmiştir.

“Koordinatör öğretmenim iş dosyamı usulüne göre doldurup doldurulmadığımı kontrol ediyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,95 olduğu belirlenmiştir.

“Koordinatör öğretmenim staj yaptığım işletmeye gelince benimle görüşüyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,34 olduğu belirlenmiştir.

“İşletmelerde beceri eğitiminden aldığın puanlar başarıyı tam olarak yansıtıyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,49 olduğu belirlenmiştir. Bu ifadeye göre staj yapılan yerde öğrencilerin aldıkları puanların, öğrencilerin akademik başarılarını yüksek düzeyde yansıttığı düşünülmektedir.

“İşletmedeki beceri eğitimi beni çalışma hayatıma hazırlamak için yeterlidir.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,87 olduğu belirlenmiştir.

“Staj eğitimi, okulu bitireceğim yıl değil de, okula başladığım yıl verilseydi, kendimi neye göre hazırlayacağımı bileceğimden daha faydalı olurdu.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,89 olduğu belirlenmiştir.

“Muhasebe bürolarında ve/veya Muhasebe departmanlarımda yapılan iş ve işlemleri zaten okulda da gördüğümüzden staj eğitimine gerek yoktu.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 2,29 olduğu belirlenmiştir.

“Staj yaptığım işletmeden mezun olduktan sonra çalışmak üzere iş teklifi aldım.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,07 olduğu belirlenmiştir.

“İşletme, maaş olarak asgari ücretin en az 1/3 'ünü ödüyor.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 4,62 olduğu belirlenmiştir.

“Ticaret meslek lisesinden mezun olmam iş bulmamda bana fayda sağlar.” ifadesine verilen yanıtların aritmetik ortalama değerinin 3,97 olduğu belirlenmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada öğrenciler, staj süresince çeşitli işlerde çalıştıklarını ve farklı alanlarda bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Bu, stajın öğrencilere geniş bir pratiğe dayalı deneyim kazandırdığını göstermektedir. Bir kısım öğrenci, işletmede sürekli aynı işi yapmanın öğrencileri beceri eğitiminden uzaklaştırdığını belirtmiştir. Bu durum, öğrencilerin çeşitli görevlerde çalışarak daha geniş bir yelpazede deneyim kazanmalarının önemini vurgular. Koordinatör öğretmenlerin staj yerinde öğrencilere rehberlik sağlayarak sorunların çözümüne katkıda bulunduğu belirtilmiştir. Öğrenciler, usta öğreticilerin programda yer alan bilgi ve becerileri aktarmada daha etkili olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler, staj yaptıkları işletmelerden mezuniyet sonrasında iş teklifi aldıklarını ve staj eğitiminin iş bulma sürecinde faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler, staj eğitiminin son sınıfta değil birinci sınıfta verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu görüşler, stajın öğrencilere geniş bir deneyim yelpazesi sunmasının yanı sıra, öğrencilerin staj süreciyle ilgili konularda farklı bakış açılarına sahip olduğunu da göstermektedir. Araştırma bulgularına benzer şekilde Özkan (2013) tarafından yapılan bu araştırma, Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe Bölümü öğrencilerinin işletmelerdeki beceri eğitimi uygulamalarını, verimliliği artırma çabalarını ve bu süreçte karşılaşılan sorunları anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, eğitim programları ve staj süreçlerinin öğrencilerin ihtiyaçlarına ve endişelerine nasıl cevap verdiğini değerlendirmektedir. Araştırma, öğrencilerin staj uygulamaları sırasındaki deneyimlerini değerlendirmiş ve öğrencilerin büyük bir kısmının staj uygulamaları dışında başka işlerde çalıştıklarını belirttiğini göstermiştir. Akın (2019) tarafından yapılan bu araştırmada, mesleki ve teknik Anadolu lisesi muhasebe ve finansman öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri incelenmiştir. Araştırmada öğrenciler, staj uygulamasının iş bulma sürecine olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri, öğrencilere rehberlik ve destek sağlama açısından olumlu bir faktör olarak görülmüştür. Öğrencilerin önemli bir kısmı, staj sürecinde sürekli aynı işi yapmanın beceri eğitimine olumsuz etki ettiğini ifade etmişlerdir. Araştırmada öğrenciler, staj uygulamalarının daha etkili ve verimli olabilmesi için çeşitli çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu öneriler, staj sürecindeki ücret sorunları, beceri eğitimi çeşitliliği, öğrenci-öğretmen iletişimi gibi alanları kapsamaktadır. Nayır (2006) tarafından yapılan araştırma, Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin staj eğitimi sürecinde yaşadıkları sorunları incelemiş ve araştırma sonucunda staj eğitiminin, öğrencilerin bilgi ve becerilerini uygulamaya imkan sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, staj eğitimi sırasında öğrencilere uygun uygulama imkanlarının sağlanmaması, öğrencilerin teorik bilgilerini pratikte uygulamakta zorlanmalarına neden olmuştur. Öğrencilerin staj eğitimi sürecinde beklenen bilgi ve becerileri yeterince kazanamamış olmaları, araştırmanın önemli bir bulgusudur. Bu durum, stajın öğrencilere gerçek iş ortamında gerekli deneyimi sağlama konusunda eksik kaldığını göstermektedir. Savaş (2018) tarafından yapılan araştırma, ortaöğretim mesleki eğitimi kapsamında muhasebe ve finansman alanında işletmelerde gerçekleştirilen beceri eğitimi uygulamalarını değerlendirmiştir. Araştırma, öğrencilerin beceri eğitimi sırasında edindikleri mesleki bilgi ve becerilerin, işletmelerde uygulama imkanı bulamadıklarını ortaya koymuştur. Araştırma, öğrencilerin bilgileri ile staj uygulamaları arasında banka muhasebesinde farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Bu durum, öğrencilerin öğrendikleri

konuların işletme içindeki pratikte farklı bir dinamik sergilediğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulguları, mesleki eğitim programlarının ve staj uygulamalarının öğrencilerin gerçek iş dünyasındaki beklentilerine daha iyi yanıt vermesi için önemlidir.

Sonuç

Araştırmada meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimine ilişkin uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmada Ankara ilindeki çeşitli meslek lisesinde öğrenim gören ve staj uygulaması alan 260 öğrenciden veriler elde edilerek, staj uygulamalarına yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur. Yapılan araştırmada ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir;

Araştırmada öğretmenlerinin staj yaptığı işletmeye gelince öğrencilerle görüştüğü, beceri eğitimi esnasında devamsızlık takibim işletme tarafından yapıldığı, işletmelerde beceri eğitiminden alınan puanların başarıyı tam olarak yansıttığı, hazırlanan iş dosyasının dönem başında öğrenciye okul dairesi taafından verildiği, işletme ile ilgili uyulması gereken kuralların, staja başlarken ilgililer tarafından kendilerine anlatıldığı., maaş olarak asgari ücretin en az 1/3'ü kadar cret aldıkları belirlenmiştir. Buna karşılık öğrencilerin daha az katılım gösterdikleri ifadelerin staj eğitimine gerek duyulmaması, stajda eğitim dışı işlerle uğraştırıldıkları, staj uygulamasının derslerden soğumaya neden olduğu, stajyer öğrencilerin eğitimi için staj yerinde bir birimin oluşturulduğu şeklindedir. Araştırma sonuçları kapsamında aşağıdaki önerilere yer verilebilir;

- Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle sürekli ve sağlıklı ilişkiler kurmaları, staj uygulamalarına yönelik dönütler almalarını sağlar. Bu, öğrencilerin staj sürecindeki performanslarını değerlendirmelerine ve geliştirmelerine olanak tanır. Bu bakımdan koordinatör öğretmenlerin staj süreçlerini yakından takip etmeleri önemlidir.
- Hem öğretmenlerin hem de iş yerindeki usta öğreticilerin, öğrencilerin gelişimine destekleyici uygulamalar geliştirmeleri önemlidir.
- Staj uygulamasında, öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmeyen, eğitim dışı uygulamaların engellenmesi önemlidir. Bu noktada, iş yerinde görevli usta öğreticilerle iletişim kurarak staj kapsamı dışındaki görevlerin sınırlanması veya düzeltilmesi sağlanabilir.
- Staj programları, öğrencilerin derslerden uzaklaşmadan pratik deneyim kazanmalarını sağlayacak şekilde iyi planlanmalıdır. Öğrencilerin staj süreçleri, okul dersleriyle entegre edilebilir veya uygun bir zaman dilimine yerleştirilebilir.
- Staj programının niteliği ve içeriği, öğrencilerin akademik gelişimini destekleyip desteklemediğini belirlemede önemli bir rol oynar. İyi planlanmış bir staj programı, öğrencilere sektörel bilgi ve beceriler kazandırırken, aynı zamanda akademik öğrenmelerini pekiştirmelerine de olanak tanır.

- Öğrencilere staj sürecinde rehberlik edilmesi ve akademik başarılarını sürdürebilmeleri için destek sunulması önemlidir. Staj yapan öğrencilerin derslerdeki eksikliklerini gidermeleri için uygun olanaklar sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Açıkgöz, Ö. (2012). *Mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu*. MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı, Halis Yunus, Ersöz ve Ömer, Açıkgöz, (Ed.) Atatürk Kız Teknik ve Meslek Lisesi Baskısı, Ankara, ss. 8-15.
- Akın, R. (2019). *Mesleki ve teknik Anadolu lisesi muhasebe ve finansman alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi uygulamasında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri Van ilinde bir uygulama*. Yüksek lisans tezi, Van Yüzcü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğan, B. (2018). *Mesleki ve teknik anadolu liselerinde muhasebe eğitiminin mevcut durumu, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar: Çorum ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekşioğlu, S., & Taşpınar, M. (2019). Türkiye’de mesleki ve teknik ortaöğretim gelişimi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3).
- Gökgöz, A. (2007). *Ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin stajyerlikte karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri: İstanbul örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karkacıer, A., & Orakçı, F. (2021). İşletmelerdeki beceri eğitimi uygulamasının muhasebe eğitimine etkisi. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 14(1), 45-72.
- Korukluoğlu, P., & Gürol, M. (2023). Estonya, İsveç, Hollanda, Kanada, Japonya ve Türkiye’de öğretmenlere yönelik hizmet içi mesleki gelişim uygulamalarının karşılaştırılması incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(240), 2553-2586.
- MEB. (2022). *Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı*. Ankara, <https://www.meb.gov.tr/mesleki-egitim-merkezlerinde-ogrenci-sayisi-1-milyonu-asti/haber/28149/tr>, (Erişim Tarihi: 19.01.2022).
- MEB. (2016). *Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*. 28/10/2016-29871 RG, Ankara.
- Nayır, İ. (2006). *Ticaret meslek lisesi öğrencilerinin staj eğitiminden beklentileri ve staj eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öncü, M. A., Doğan, K., ve Koçoğlu, M. (2010). Hizmet kalitesinin ölçülmesi ve bankacılık sektöründe bir uygulama. *MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 45, 237-252.

- Özkan, F. (2013). *Ticaret meslek lisesi muhasebe bölümü öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi uygulaması, uygulamanın verimliliğinin artırılması ve uygulamada karşılaşılan sorunlar, gaziantep ilinde bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Savaş, F. (2018). *Ortaöğretim mesleki eğitimi muhasebe ve finansman alanında işletmelerde beceri eğitimi uygulamalarının hizmet kalitesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulutan, R. (2019). *Muhasebe meslek mensuplarının ortaöğretim muhasebe alanı beceri eğitimine bakış açıları*. Yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Yücel, M. (2013). Toplam hizmet kalitesinin servqual analizi ile ölçümü: bankacılık sektöründe bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44), 82-106.